

Hong Kong (1979)

Sieth Delhaas

Weerwoord, mei 1979

Het eiland Hong Kong werd tijdens de Opiumoorlog tussen Groot Brittannië en China (1839-1842) door Britse troepen bezet en na deze oorlog aan Groot Brittannië afgestaan. In 1860 kwam hier het schiereiland Kowloon bij en in 1898 werd het Brits gebied door een pachtverdrag dat 99 jaar van kracht zou zijn, uitgebreid met een deel van het achterland op het vaste land en met enige naburige eilanden. Het centrum van Victoria, de hoofdstad, doet volkomen Europees aan. Hier hebben firma's uit de hele wereld hun vestigingen. De stad heeft een Britse en een Chinese universiteit.

Van de circa 5 miljoen inwoners van Hong Kong zijn er 35.000 Europeanen; de meesten hiervan zijn zakenlieden en ambtenaren met hun gezinnen. Hong Kong is ook een vrijhaven-gebied, d.w.z. dat alle waren er tolvrij kunnen worden in- en uitgevoerd. Daarom is dit gebied bij de zakenlieden erg in trek.

Aan de rand van de steden vindt men overvolle arme wijken, voor een groot gedeelte bewoond door vluchtelingen uit China.

Hong Kong heeft vele soorten industrie. Men maakt er textiel, kunststoffen, metaalwaren en schoenen, er is scheepsbouw en er zijn ijzergieterijen en walserijen.

In het achterland zijn wat landbouwbedrijven, maar de produktie is lang niet groot genoeg om de vier miljoen inwoners te voeden.

De volksrepubliek China onderhoudt vreedzame betrekkingen met Hong Kong en levert het gebied vele artikelen. Voor de regering in Peking is Hong Kong tot nu toe een nuttige handelspartner. Niemand weet natuurlijk of het pachtverdrag na 1998 vernieuwd zal worden. Een 'ander' China, de Nationale Republiek China in 1950 uitgeroepen door Tsjiang K'ai-sjek is gevestigd op het eiland Taiwan (Formosa).

De deling tussen de twee China's kwam in 1949 tot stand na een jarenlange bloedige oorlog.

Robert Clayton en John Miles (uit: China, Geografie en Volkenkunde voor jonge lezers)

漢 字

Nederland door een Chinese bril

Chinezen kennen we eigenlijk alleen maar van Chinese restaurants, uit de krant als er een goktent wordt opgerold en verder komen we ze in ons leven niet tegen. Er zijn er heel wat in ons land, maar nooit lezen of horen we over harde confrontaties zoals met Surinamers of Molukkers. Misschien omdat we tegenover deze, toch ook gekleurde, en alleen daarom vaak gediscrimineerde mensen, geen schuldgevoelens hebben?

Toevalligerwijs leerde ik een Chinese jongen kennen. Hij woont in onze straat waar zijn ouders een Chinees restaurant hebben. We praatten wel eens met hem, als hij aan onze tafel bediende, hij heeft een schattig broertje van drie, dat tussen de tafels speelt en zo was het contact toch wel gauw gelegd.

We hoorden dat hij op de HAVO zat en tamelijk moeilijk Nederlands sprak. We boden aan hem te helpen als hij eens moeilijk zat met z'n schoolvakken en zo 'durfde' hij het meermalen aan ons te bellen of hij langs mocht komen met z'n schoolboeken.

Outsiders

Chinezen blijven outsiders in ons land. Waarom? Daar ben ik nog niet achter. In het geval van Kuen-yen Tao (eigenlijk moet Tao vóór zijn voornaam staan, want zo hoort dat in China) is het zo, dat zijn ouders alleen maar Chinees spreken. Niet eens een beetje Engels. Hier zijn dus geen contacten mogelijk, alleen maar wat vriendelijk lachen tegen elkaar als ik zijn moeder met de kleine Ken tegenkom in ons dorp. Kuen-yen, voor het gemak noemen ze hem op school maar Koen, en zijn broer Jimmy, zitten op de HAVO, hebben het daar prima naar hun zin, voelen zich ook geaccepteerd door de klasgenoten, maar daarbuiten is er geen enkele relatie met Nederlanders.

Als ze de schooluren achter zich hebben, het huiswerk gemaakt is, dan helpen ze in het restaurant. Geen verenigingen, geen sport, geen uitjes. Een saai bestaan? Ik weet het niet. Kuen-yen (16 jaar) maakt een tevreden indruk. Hij heeft een prachtige verzameling postzegels, die hij wel eens meebrengt en vertelt enthousiast, aan de hand van grote boeken, vol foto's en platen over China. De grens tussen Hong Kong en de Volksrepubliek valt daarbij weg, omdat het dorp Sheung Shui, waar hij tot 1974 woonde, dichtbij de grens met 'rood' China ligt.

School

Hoe kwam Kuen-yen in Nederland terecht?

'Wij zijn eigenlijk boeren van afkomst' vertelt hij. 'De mensen die naar Nederland komen, kunnen hier beter verdienen als daar met landbouw. Mijn vader heeft eerst in Amsterdam gewerkt, 7 jaar. In 1974 zijn mijn moeder en wij ook naar Nederland gekomen en zijn toen een eigen zaak in Den Bosch begonnen en in 1976 zijn we naar Winterswijk verhuisd. De boerderij in

Sheung Shui hebben wij nog en mijn oma verzorgt hem, maar we hebben geen beesten meer. In Den Bosch kwam ik in de vijfde klas en mijn broer in de eerste van het middelbaar onderwijs.'

Hoewel de jongens geen woord van onze taal kenden, moesten ze zich toch zien te redden binnen het Nederlandse onderwijs systeem. Nadat ze in juni 1974 in ons land arriveerden probeerde een 19 jarige HBO-er, die zelf wat Chinees en Engels sprak, de broers de eerste beginselen van het Nederlands bij te brengen.

Voor ons gevoel een onoverkomelijke moeilijkheid om maar iets te snappen van wat de man voor de klas vertelt, maar uit Juen-yens verhaal wordt me duidelijk, dat de schoolkinderen in China voor geen kleintje vervaard zijn.

Ze beginnen al heel vroeg in de eerste klas van de kleuterschool met het leren van de 'karakters' de Chinese lettertekens. Officieel zijn er zo'n 50.000, maar het aantal, dat de schoolkinderen moet kennen ligt veel lager. Kuen-yen weet het aantal niet precies. Hij laat me een Chinees leesboekje zien, dat kinderen in de derde klas moeten kunnen lezen. Ik begin het voorin te bekijken, maar hij tikt me op de vingers, want Chinezen beginnen, oh jé, achterin het boek. Met rekenen en taal is het al net zo. Er wordt al een begin gemaakt op de kleuterschool als onze 4 en 5 jarigen zich nog met minder ernstiger zaken bezig mogen houden. Wie er beter aan toe zijn? In ieder geval is dit getraind-zijn een grote voorsprong voor Chinezen, die naar Holland komen.

Als ze het Nederlands wat snel onder de knie kunnen krijgen, blijkt dat ze zo'n stevige basis hebben en zo'n discipline hebben aangekweekt, dat ze vrij gemakkelijk mee kunnen binnen ons onderwijssysteem. In het geval van Kuen-yen en zijn broer Jimmy is het zo, dat ze nooit doubleerden en zonder veel pijn en moeite al een aardig eind de havo doorgekomen zijn.

Op de lagere school in Hong Kong wordt ook met vakken gewerkt, zoals bij ons op het middelbaar onderwijs; dus bijv. vier uur Engels, vier uur rekenen, vier uur geschiedenis enz. En vanaf de kleuterschool wordt er een fikse portie huiswerk meegegeven, wel 2 uur per dag. Kuen-yen zegt Nederlands niet moeilijk te vinden, tenminste gemakkelijker dan Engels. In China krijgt ieder leerling aan het eind van het schooljaar een echt schoolonderzoek voordat ze overgaan.

Terug

Plannen voor de toekomst hebben de broers heel gericht: 'Ik wil wel terug naar China als ik afgestudeerd ben', zegt Kuen-yen. 'Mijn broer ook. Die gaat naar de laboratorium school. Chemie studeren en scheikunde. En ik wil verder in de vliegtuigbouw. Mijn ouders blijven hier.'

En gaan ze dan terug naar Hong Kong?

‘Nee’, lacht Kuen-yen ‘Wij gaan naar de Volksrepubliek om mee te helpen aan de opbouw van ons land. Zij hebben ons nodig. In Hong Kong is al welvaart. Wij zijn welkom zeggen zij. Wij mogen altijd terugkomen als wij willen.’

Hij vertelt, dat er in Amsterdam een China-vereniging is, die dat verzorgt en als een Chinese jongere zich daar meldt, worden de mogelijkheden voor hem of haar bekeken en verder alles geregeld. Natuurlijk is het niet zo, dat alle hier verblijvende Chinese jongeren zo gemotiveerd de wereld in kijken. De meesten willen hier blijven omdat het in Nederland beter is en ze hier meer kunnen verdienen.

De ouders van Kuen-yen zijn Boeddhisten volgens de leer van Confucius. Maar hij en zijn broer hebben geen , is zijn enig commentaar en hoewel ze allerlei christelijke lektuur krijgen toegestuurd in Chinese karakters kan ook het Christendom hen niet boeien.

Hoewel ik er bij Kuen-yen op aandrang eens wat kritiek te spuien op Nederland en zijn bewoners levert dat nauwelijks iets op. Is het alleen zijn Oosterse beschaafdheid?

Hij lacht me toe en zegt: ‘Ik vind, dat hier de mensen ook aardig zijn. Je wordt vaak geholpen als je dingen niet weet. Ze gaan gewoon met je om. Ik wordt hier wel als normaal beschouwd. Ik vind de leefgewoonten hier wel goed. Goede woongelegenheden en welzijn, vind ik. Hier is luxe overal. In Hong Kong is alleen de stad ontwikkeld. Maar de meeste bevolking daaromheen is arm. De mensen in de stad verdienen veel beter dan de mensen op het platte land. Daarom gaan de mensen ook naar de stad.’ Ook het klimaat is voor hem geen bezwaar, al regent het nogal eens. ‘Maar China is erg droog en dat is nou ook weer niet zo plezierig.’

Wat hij nog wel kwijt wil is, dat hij de houding van zijn medeleerlingen vreemd vindt: ‘Ik vind ze op school vaak slordig met leren. Als een leraar een beetje meer huiswerk geeft dan gewoon, dan vinden zij dat heel erg. En zij leren niet veel. Zoals bij mij in de klas moeten zij eigenlijk gelijk zijn aan MAVO 4 maar ik vind niet, dat ze hard werken. Zij kunnen best beter leren. Maar zij doen gewoon niets. Zij weten niet veel van de wereld af. Veel mensen uit arme landen zouden het fijn vinden om zo veel te mogen leren, maar zij zitten maar op school en doen hun best niet. Zonde van geld en tijd. Zij waarderen ‘t niet voldoende.’